

διάβασις καθισταμένη ἀνεξίτηλος εἰς τὰς μελλούσας γενεὰς καταδεικνύεται, ὅτι ἡ φύσις, ἡ συνείδησις ὑφ' ἧς διέπεται ἡ καθολικὴ ἐνέργεια τοῦ σύμπαντος, ὁ Θεὸς ἐδημιούργησε γιγαντιαίας διαφορὰς καὶ ἄλλους μὲν ἐπλούτισε μὲ προνόμια πολλαπλά, ἄλλους δὲ μὲ ἐλαττώματα καὶ ἀδυναμίας. Ἐφ' ὅσον δὲ αἱ διαφοραὶ αὗται εἶναι φυσικῶς ἀδύνατον νὰ ἐξουδετερωθῶσιν, εἶναι ἠθικῶς ἀδύνατον νὰ ἀπιτευχθῇ ὁ ἀντίκτυπος, ὃν συνεπάγονται αὗται ἐπὶ τῆς οἰκονομικῆς καταστάσεως τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ΄.

ΩΡΑΙΑ ΖΩΗ.

Ἐὰν προσατενίσωμεν, ἔστω καὶ κρὸς στιγμήν, τὴν πραγματικὴν ζωὴν θὰ ἴδωμεν, ὅτι ἡ ἀνθρωπίνη ἐνέργεια συναντᾷ τοιαύτας δυσχερείας, ὥστε καθίσταται φυσικῶς, ἠθικῶς καὶ λογικῶς ἀδύνατος ἡ λειτουργία αὐτῆς ἄνευ ὠρισμένων φραγμῶν. Ἡ ἀνθρωπίνη διανόησις, ἣτις ἀποτελεῖ τὴν ὑπερτάτην ἐκδήλωσιν τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς εἶναι ἐκείνη, ἣτις ἔθεσε τὰς βάσεις, τὰ θεμέλια, τοὺς ὅρους, τοὺς φραγμοὺς τῆς ἀνθρωπίνης θελήσεως, ἣτις, εἰς ἐπαφίειο ἀχαλίνωτος, τότε ὁ δαίμων τοῦ κακοῦ θὰ ἐδέσποζε ἐπὶ τῆς ζωῆς, θὰ ἐκυριάρχει εἰς τὸν κόσμον αὐτόν.

Βεβαίως διὰ τῶν φραγμῶν αὐτῶν δὲν ἐπετεύχθη ἡ ἐκμηδένησις τῆς ὑστεροβουλίας καὶ τῶν διεφθαρμένων τάσεων τοῦ ἀνθρώπου, οὐχ ἦττον ὅμως τεθέντος χαλινοῦ εἰς αὐτὰς τὸ κακὸν περιεστᾶλη. Ὅταν δὲ τὸ πολιτικὸν σύστημα δὲν παρουσιάζη μειονεκτήματα, τότε τὸ κακὸν ἐνυπάρχει εἰς τοὺς ἐκμεταλλευτάς, οἵτινες ὑπὸ τὸ πρῶσμα τῶν ἀτομικῶν των ὀρέξεων ὠργίασαν εἰς εἰς βᾶρος τῆς πλειονότητος. Ὅχι, δὲν εἶναι ἄξια μομφῆς τὰ πολιτικά, κοινωνικά καὶ θρησκευτικὰ συστήματα, ὅταν μάλιστα ταῦτα ἐδράζουσι ἐπὶ ὑγιῶν ἀρχῶν καὶ στηρίζονται ἐπὶ ἠθικῶν βάσεων, ὅταν θεμελιῶνται ἐπὶ νόμων, οἵτινες ἐμορφοποιήθησαν κατ' ἴκον συντόνου ἐργασίας ἀπὸ τὰς ἐκλεκτὰς διανοίας κορυφαίων καὶ πεπειραμένων ἐξαιρέτων ἀνδρῶν κατὰ τὰς διαφόρους σταδιοδρομίας τῆς ἱστορίας ἐν τῇ ἐξελίξει ὁλοκλήρων χιλιετηρίδων,

συστημάτων, ἅτινα βασίζονται ἐπὶ ἀρχῶν, ἃς ἐπικυροῖ ἡ πεῖρα αἰώνων καθιστῶσα ταύτας παγίας καὶ σεβαστάς, ἡ πεῖρα τῶν αἰώνων, ἣτις εἶναι ὁ διδάσκαλος τῆς ἀληθείας καὶ πρὸ τῆς ὁποίας κλίνει γόνυ ὁ χρόνος καὶ ὑποχωρεῖ κἄθε ἄνθρωπος καὶ κἄθε ὑγιῆς διάνοια.

Σκοπὸς τῆς ἐπιστήμης εἶναι ἡ διεύρεσις τῶν μέσων πρὸς βελτίωσιν τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς. Αἱ διαφοραὶ τῶν ἀντιλήψεων, αἱ ποικιλογνωμίαι, αἱ ἀντιδράσεις, τὰ ἐμπόδια, ὅλα ταῦτα εἶναι ὄχι μόνον ἀναγκαῖα ἀλλὰ καὶ ἀπολύτως ἀναπόφευκτα, καθ' ὅσον ἄνευ αὐτῶν δὲν δύναται νὰ ἐμφανισθῇ ὁ μόχθος, ὅστις εἶναι ἡ βάσις πάσης ἐργασίας. Ἡ βελτίωσις δὲ αὕτη δὲν συνίσταται εἰς τὴν κἀθοδὸν τοῦ ἰδεατοῦ, ὅπερ εἶναι τὸ σημεῖον εἰς ὃ κατευθύνεται πᾶσα ὑψηλὴ πνευματικὴ προσπάθεια καὶ πᾶσα ἀνθρωπίνη ὑγιῆς ἠθικὴ ἐνέργεια, ἀλλ' εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τῶν δυνατῶν μέσων πρὸς ἀποφυγὴν ἢ περιστολὴν πολλῶν δυσχερειῶν, αἵτινες εἶναι πρόσκομμα εἰς τὴν εὐτυχίαν τῶν ἀτόμων. Ἐὰν ἐνατενίσωμεν εἰς τὸ βάθος τῆς ἱστορίας θὰ διῶμεν, ὅτι κατ' οὐσίαν ὁ ἀνθρώπινος βίος οὐδεμίαν ἀπὸ ἠθικῆς καὶ πνευματικῆς ἀπόψεως μεταλλαγὴν ὑπέστη, ἐνῶ κατ' ἐπιφάνειαν ὑπέστη ἀλλοιώσεις, αἵτινες πλουτίζουσαι τὸν ὑλικὸν κόσμον οὐσιαστικῶς δὲν μεταβάλλουσι τὸν ἠθικὸν καὶ πνευματικὸν βίον.

Αἱ ἀντιθέσεις, αἱ κοινωνικαὶ συνθῆκαι, ὁ ἠθικὸς κόσμος διαφαίνεται εἰς πάντας τοὺς χρόνους καὶ εἰς ὅλα τὰ ἔθνη, ἅτινα διατηροῦν ἀπαραιμώτους χαρακτῆρας τινάς, τοὺς ὁποίους οὐδέποτε ἀποβάλλουν· τὰ ἔθνη, αἱ οἰκογένειαι, τὰ ἄτομα, ἅτινα ἐν τῇ ἐκτυλίξει τοῦ βίου αὐτῶν διέρχονται διὰ τριῶν σημείων, τοῦ τῆς γενέσεως, τῆς ἀκμῆς καὶ παρακμῆς. Πάντοτε ἐνυπῆρχε εἰς τὸν ἀνθρώπινον βίον ἡ εὐμενῆς καὶ δυσμενῆς ἀποψις, τὸ ὠραῖον καὶ τὸ ἄσχημον, πάντοτε οὗτος ὑπέκειτο εἰς τοὺς ἰδίους φυσικούς, ἠθικούς καὶ λογικούς νόμους ἐνυποκλειομένων ἐν αὐτοῖς τῶν ἀγαθῶν καὶ τῶν δεινῶν, τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς συκοφαντίας, τοῦ ψεύδους καὶ τῆς ἐκμεταλλεύσεως, τοῦ δικαίου καὶ τοῦ ἀδίκου, τῆς ἀληθείας καὶ τῆς πλάνης. Εἰς πάσας τὰς ἐποχὰς ἐλυμαίνοντο τοὺς ἀνθρώπους αἱ ἀκολασίαι, πάντοτε ὑπῆρχε ἐν τῇ ζωῇ τῆς ἀνθρωπίνης κοινωνίας ἡ δώμη, ἡ ἠθικὴ ἀκμή, ἡ ψυχικὴ ἐξουθενώσις.

Ἄλλοτε βλέπομεν ὑπεγειρόμενα ἐκ τῆς νάρκης τῆς ἀφανείας ἔθνη, ἐκπολιτιζόμενα, ἀκμάζοντα, φθάνοντα εἰς τὸν κολοφῶνα τῆς αἴγλης τῆς δόξης καὶ καταρρέοντα καὶ σβύνοντα ἀπὸ τὴν μέθην τῆς σκοτειδίνης τοῦ ἐκμηδενισμοῦ, ἄλλοῦ διακρίνομεν τὸν πλοῦτον περικοσμούμενον μὲ τὴν αἴγλην τῆς ὑλικῆς χλιδῆς, τὴν δὲ πενίαν περικαλύπτουσαν τὴν ἀπέριττον ἀγνότητα, εἰς πάσας τὰς ἐποχὰς βλέπομεν ἐμφανιζομένους ἀγῶνας καὶ καταστροφὰς καὶ κατὰ διάφορους περιόδους τὴν ἐκλαμψιν τῆς ἰσχύος καὶ τῆς ἐπιβολῆς τῶν ἀριστουργημάτων τῆς ἀνθρωπίνης διανοήσεως. Καὶ ὅλα ταῦτα διαφαίνονται ὅπισθεν τοῦ κατόπτρου τῆς ἱστορίας, ὅπισθεν τοῦ ὁποίου ὑποκρύπτονται αἱ διάφοροι ἐποχαὶ καὶ τὰ διάφορα ἔθνη, ὧν ἡ ἐξέλιξις ἐνδεικνύει τὰς αὐτὰς οὐσιαστικὰς ἀπόψεις μὲ ἀνεπαισθήτους ἐπὶ τῆς ἠθικῆς ζωῆς ἐναλλαγὰς τῶν ἐξωτερικῶν φαινομένων. Οἱ χαρακτῆρες τῶν ἀνθρώπων εἶναι πάντοτε οἱ ἴδιοι, ἡ ἀμάθεια, ἡ κακοβουλία, ἡ βαρβαρότης ἐμφανίζεται ἀπὸ τὴν μίαν πλευράν, ἐνῶ ἀπὸ τὴν ἑτέραν ἐκπηδᾷ ἡ ὑπαρξις τῆς δυνάμεως τῆς ἠθικῆς καὶ τῆς σφριγηλότητος τοῦ δικαίου, ὁ περὶλαμπρος ἀστήρ τῆς ἀληθείας, οὗ αἱ ἀκτῖνες ἐπιχύνουσι τὴν δρόσον τῆς ἠθικῆς ὠραιότητος, ἣτις περικαλλύνει τὸν ἀνθρώπινον βίον.

Ἡ ἀμοιβὴ ἐνυποκρύπτεται εἰς τὴν περικαλλῆ ζωὴν πρὸς ἣν προσαρμοζόμενός τις κερδίζει τὴν ὑγείαν, τὴν χαρὰν, τὴν ἠθικὴν ἀλκίην, τὸ γενναῖον φρόνημα, ἐνῶ ἐκτὸς ταύτης ἐνυπάρχει ἡ ὀδύνη, ἣν διανοίγει ἡ ἐξουθένωσις, αἱ ἠθικαὶ νόσοι, ἡ πνευματικὴ καὶ ψυχικὴ νάρκη· τοῦτο διδάσκει ἡ ἱστορία. Οὔτε ὁ πλοῦτος, οὔτε ἡ ἐκ τῆς παντελοῦς πενίας στέρησις ὀδηγοῦσιν εἰς ἀγαθὰ ἀποτελέσματα ἀμφοτέρωθεν προδιανοίγουσι τὴν σωματικὴν ἐξάντλησιν καὶ προπαρασκευάζουσι τὴν ἠθικὴν γυμνηλότητα, ἣτις εἶναι ἀλληλένδετος μὲ τὴν καταστροφὴν καὶ τὸν ἐκμηδενισμόν. Τοῦναντίον ἡ δικαιοσύνη καὶ ἡ μετριοφροσύνη ὀδηγοῦσιν εἰς τὴν εὐπορίαν τὴν ἠθικὴν καὶ ὑλικὴν, ἅτινα ἐν συνδυασμῶ ἐξασφαλίζουν εἰς τὸν ἀνθρώπον εὐδαίμονα ζωὴν, ἕνα ὠραῖον βίον.

Τὰ συστήματα εἶναι ὅλα σεβαστά, ἀν καὶ ἀπὸ τινῶν ἀπόψεων παρουσιάζουν ἐλαττώματα. Τὰ ὄργανα ἐξ ὧν ἤρτηται τὸ

σύστημα, ἔαν ἐνήργουν κατὰ τὸ πνεῦμα εἰς ὃ ἀποβλέπει τοῦτο, ἴσως νὰ ἱκανοποιεῖτο σχετικῶς ἢ δικαιοσύνη, ἣτις πλήττεται, ὅταν οἱ ἄνθρωποι ἐνεργοῦσιν ἀντιθέτως τοῦ πνεύματος ὑφ' οὗ διέπεται τὸ σύστημα, ὅπερ συμβαίνει συχνάκις. Τὰ συστήματα τὰ πολιτειακά, τὰ ἐκπαιδευτικά, τὰ θρησκευτικά καὶ κοινωνιολογικά δὲν δύναται τις νὰ καταργήσῃ, ἀλλὰ τροποποιῶν νὰ βελτιώσῃ, καθ' ὅσον τὸ κακὸν πηγάζει οὐχὶ ἐκ τούτων, ἀλλὰ ἐκ τῶν διαστρεβλωτῶν τοῦ πνεύματος τῶν ἀρχῶν, αἵτινες διέπουν ταῦτα, ἐν οἷς ἐνυπάρχει τὸ ἀξιέλεγκτον καὶ ἐλαττωματικόν.

Οἱ τύποι εἶναι ἀναγκαῖοι, ὅταν ὅμως οὔτοι δὲν παρεμποδίζωσι τὴν αὐτοβουλίαν καὶ δὲν καταπνίγωσι τὴν ἐλευθέραν σκέψιν, οὐδὲ δημιουργῶσι τὰς προλήψεις καὶ τὸν φανατισμόν, ἅτινα εἶναι τὰ μεγαλύτερα δεινά, ἅτινα λυμαίνουσι τοὺς ἀνθρωπίνους χαρακτῆρας πλήττοντα τὰς συνειδήσεις αὐτῶν καὶ φθείροντα τὴν διαύγειαν τοῦ πνεύματός των. Ἡ θρησκοληψία καὶ οἱ θεοφοβούμενοι εἶναι μία τῶν ἐκδηλώσεων τῆς κρισιμότητος εἰς ἣν περιέρχονται καταλήγουσαι αἱ διεφθαρμέναι καὶ ἀμαθεῖς συνειδήσεις. Ἡ ἀρετὴ δὲν ὑπάρχει οὔτε εἰς τοὺς προληψοβλήτους, οὔτε εἰς τοὺς θεοφοβούμενους· ἡ ἀρετὴ ὑπάρχει ἐκεῖ ὅπου ἡ ἀνυπόκριτος καλωσύνη ἐγκαταυλίζεται, ἐκεῖ ὅπου ὁ ἀθάνατος καὶ ἄγνός ἔρως βασιλεύει. Ὅ,τι χωρίζει τοὺς ἀνθρώπους εἶναι ἀνθρώπινον, ὅ,τι ζητεῖ νὰ τοὺς ἐνώσῃ εἶναι θεῖον. Τὰ θρησκευτά ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τῆς ὑποστηρίξεως τῆς ἠθικῆς διὰ τῆς ἰγιοῦς διδασκαλίας παρουσιάζουν τι ἄξιον σεβασμοῦ, ἀπὸ τῆς ἀπόψεως ὅμως τοῦ χωρισμοῦ τῶν ἀνθρώπων εἰς οὓς ζητοῦν νὰ ἐμβάλουν τὸ δηλητήριον τοῦ μίσους, παρουσιάζουν τὴν ἐμφανεστέραν ἐκδήλωσιν τῆς κακοβουλίας, ἣτις ἔχει καταπνίξει πᾶν ἱερόν καὶ ὅσιον ἀπὸ τὰς καρδίας τῶν ἀνθρώπων. Εἰς τὸν κλῆρον δὲν ἀποκλείεται νὰ ὑπάρχουν ἄνθρωποι ἄξιοι ἐκτιμήσεως καὶ εὐγενῶν ἀρχῶν, οἱ περισσότεροι ὅμως εἶναι ἢ ἐκδήλωσις τοῦ μᾶλλον φαύλου καὶ σεσηπότητος κοινωνικοῦ μέρους.

Ὅ,τι τέρπει τὴν ὄρασιν εἶναι ὠραῖον, ὅ,τι τέρπει τὴν ψυχὴν εἶναι καλόν. Ἡ μεγαλυτέρα σαγήνη εἶναι ἢ ἐκ τοῦ καλοῦ χαρά. Ἡ ἀρετὴ εὐρίσκεται ἀντιμέτωπος πολλῶν κινδύνων, συναντᾷ πολλὰς δυσχερείας, ἀλλ' ὅπισθεν αὐτῆς ὑπάρχει ὁ στέφανος τῆς

νίκης. Τὶ σημαίνει, εἰάν πολλοὶ ἄνθρωποι λέγουν, ὅτι εἶναι πιστοί; Δὲν θὰ ἦτο καλλίτερον νὰ ἐδείκνυον ἐνεργῶς ἀπόλυτον πειθήνιαν εἰς ὅ,τι ἡ καλὴ θέλησις ὑπαγορεύει καὶ ἡ πραγματικὴ ἀρετὴ ἐπιβάλλει; Ἡ τὶ ὠφελεῖ τις νὰ λέγῃ, ὅτι εἶναι πιστὸς ἐνῶ διαδηλοῖ ἐνεργῶς τὴν μάλλον ἔκτροπον ἀπιστίαν ἀπέναντι τοῦ θριάμβου τῆς ἀρετῆς καὶ τοῦ δικαίου; Ἡ μήπως δὲν αὐταπατᾶται ἐκεῖνος, ὅστις λέγει, ὅτι ἀγαπᾷ τὸν θεόν, ἐξουθενεῖ δὲ τὸν ἄνθρωπον, ὅστις εἶναι δημιούργημα τούτου; Εἰς τί δύνανται νὰ ὠφελήσουν τὰ φληναφήματα τῶν συνηγορούντων ὑπὲρ τοῦ θεοῦ, ἐνῶ δὲν ἔχουν οὔτοι πατήσει τὴν βαθμίδα τῆς ἀρετῆς;

Ἡ ἠθικὴ δὲν ὑπάρχει ἐν τῇ τελείᾳ αὐτῆς διαμορφώσει, ἐν τῇ πλήρει αὐτῆς ἀναπλάσει, ἀλλὰ ὑφίσταται τοιαύτη τρικλύζουσα ἐπάνω εἰς σχολαστικοὺς τύπους. Οἱ ἠθικοὶ παλμοί, ὑφ' ὧν ἔπρεπε νὰ δρυθμίζεται ἡ καρδία τοῦ κόσμου καὶ ὁ ἄνεμος τῆς ἀγνότητος, ὧν ἔπρεπε νὰ εἰσπνέῃ ἡ ἀνθρωπότης καὶ πληροῖ τοὺς πνεύμονας αὐτῆς, οὐχὶ μόνον δὲν ὑφίστανται, ἀλλὰ τὴν θέσιν των ἐπέχει τὸ ἀνθρωποκτόνον ὄξυγόνον τῆς διαφθορᾶς, ὅπερ ἀπεικονίζει ἡ σκυθρωπὴ εἰκὼν τοῦ ἠθικοῦ θανάτου. Τὴν ἀνθρωπίνην ζωὴν περιβάλλει ἡ ἐνσάρκωσις τῆς φθινούσης μορφῆς τῆς σεμνοτύφιας, ἡ σκιερὰ καλύπτρα τῆς ὀργιαζούσης ἀκολασίας, τὸ πῦρ τῆς ἀκράτου ἡδονοπληξίας, τὰ θρίμματα τῆς μαραζούσης μαλθακότητος, τὰ συντρίμματα τοῦ ἐκφυλισμοῦ, τὰ ἐρείπια τῆς εὐηθείας, ἡ κεραυνοβόλος μορφή τῆς ἀγρίας ἀρετῆς, ἡ σχολαστικὴ ὄψις τῆς ἐπιφανειακῆς ἀληθείας. Ἡ ἠθικὴ διὰ νὰ ἐπικρατήσῃ πρέπει νὰ ἀπελευθερωθῇ, νὰ ἀποτινάξῃ τὸ ψιμύθιον τῶν τύπων καὶ νὰ ἀποβάλλῃ τὴν τήρησιν τῶν καθιερώσεων. Ἄς τηροῦνται οἱ ἀναγκαιότεροι τύποι καὶ ἄς ἐκτιναχθῇ πᾶν ἐμπόδιον τεῖνον νὰ ἀντιταχθῇ εἰς τὴν οὐσιαστικὴν ἐξέλιξιν τῆς ἀρετῆς. Ἡ πραγματικὴ ἠθικὴ, ἡ ἀληθὴς ἀρετὴ ὑποκλείεται εἰς τὴν ἀφέλειαν καὶ ἀγνότητα καὶ οὐχὶ εἰς τὴν νενοθευμένην σεμνότυφον σχολαστικότητα δογματικῶν καθιερώσεων.

Ἡ φύσις εἶναι ἐκεῖνη ἐν ἣ ἐπιπνέει ἡ ὑγεία καὶ τὸ ἠθικὸν σφρῖγος, ἐν ταύτῃ τεκταίνονται τὰ εὐρέα συναισθήματα καὶ ἐξελλίσσονται τὰ ῥωμαλαῖα πνεύματα. Ἡ Φύσις θὰ ἀναβαπτίση εἰς τὴν ὑγείαν τὰ κεκυφῶτα σώματα καὶ θὰ περιλούσῃ μὲ τὴν ζωὴν

τῶν συναισθημάτων τὰς νεκρωθείσας ψυχάς, αὕτη θὰ ἐγχύσῃ τὸ ἄρωμα τῆς ἀγνότητος, ὅπερ ἐξητιμίσθη ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους καὶ θὰ ἐπαναφέρῃ τὸ σφρῖγος τῆς πνευματικῆς ζωῆς εἰς τοὺς ἐκλυθέντας νόας. Καὶ οὕτω ὁ ἄνθρωπος ἐπανακτῶν τὴν ἀπλότητα καὶ τὸ μεγαλεῖον τῆς ἠθικῆς ἀποκαταστάσεως θὰ καταστῇ ὁ τύπος τῆς ἀνθρωπίνης τελειότητος ἀποτινάσσων δὲ τὴν ὑποβολὴν καὶ τὴν σχολαστικότητα τῶν νοσηρῶν προλήψεων θὰ ἀρυσθῇ τὸ κάλλος τῆς ζωῆς τοῦ ἐκ τῆς λαμπάδος τῆς ἠθικῆς ἀκμῆς καὶ ἐκ τῶν ἀκτίνων τοῦ λάμποντος ἀστέρος τῆς ἀρετῆς, ἧτις ἐνσαρκουῖται εἰς τὸ μεγαλεῖον τῆς φύσεως καὶ εἰς τὰ κελεύσματα τοῦ ἀτέγκτου ἠθικοῦ νόμου, οὗ ἡ μορφή ἀπεικονίζεται ἐν ταύτῃ.

Ἡ τάξις, ἡ ποικιλία εἶναι τὰ στοιχεῖα τῆς ὠραίας ζωῆς· χωρὶς αὐτὰ ζωὴ δὲν ὑπάρχει. Ζωὴ δὲ εἶναι, ὅ,τι ἐξωτερικὸν ἀντικρούμεν, ὅ,τι βαθύτερον αἰσθανόμεθα, ὅ,τι ἀνώτερον διανοούμεθα, ζωὴ εἶναι τὸ σύνολον τῶν ἐξωτερικῶν καὶ ἐσωτερικῶν ἐντυπώσεων ὅλων τῶν ὑπάρξεων, τῶν ἐντυπώσεων, ἅτινας παράγει ἡ ἡ αἴσθησις, ὑποκινεῖ τὸ αἴσθημα, δημιουργεῖ ἡ σκέψις. Ὑπάρχουν ἄνθρωποι, οἵτινες δὲν τηροῦσι τοὺς ὅρους τῆς τακτικῆς ζωῆς ἐπιδιώκοντες τὴν ποικιλίαν, αὐτοὶ σὺν τῷ χρόνῳ γίνονται ἀποστάται τῆς ὠραίας ζωῆς. Χωρὶς νὰ τὸ καταλάβουν ἀφιεροῦνται οὕτοι σὲ κᾶτι, αὐτὸ σιγὰ σιγὰ τοὺς συναρπάζει, τοὺς κατακτᾷ καὶ ἀρχίζουν νὰ νομίζουν καὶ ὑποστηρίζουν, ὅτι αὐτὸ εἶναι ἡ ζωὴ· αὐτοὶ ὅπου τοὺς ἀπορροφᾷ ἡ ἐπιθυμία φωνασκοῦσι καὶ λέγουν ἡ ἐπιθυμία εἶναι ἡ ζωὴ καὶ ἔτσι σιγὰ, σιγὰ σχηματίζονται οἱ ὑλισταί, ἄλλοι πάλιν ὑποστηρίζουν, ὅτι ὁ ἔρως εἶναι ἡ ζωὴ, ἄλλοι πάλιν λέγουν ἡ σκέψις εἶναι ἡ ζωὴ, ἐκείνους ποῦ ἀπερρόφησε ὁ ἔρως εἶναι οἱ μὲν, ἐκείνους ποῦ ἀπερρόφησε ἡ σκέψις εἶναι οἱ δέ. Ὅλοι αὐτοὶ εἶναι μακρὰν τῆς ζωῆς, διότι ζωὴ δὲν εἶναι δυνατόν νὰ εἴπῃ τις, ὅτι εἶναι τοῦτο ἢ ἐκεῖνο, ἀλλὰ τὸ σύνολον εἰς τὸ ὁποῖον εἰσέρχεται τις ὑπείκων εἰς τὴν ποικίλλῃν τάξιν, ὅστις εἶναι ὁ ἠθικὸς νόμος, ὅπου διέπει τὴν ὠραίαν ζωὴν.

Ἡ τάξις μᾶς ἐπιβάλλει νὰ ὀρίζωμεν τὰ πράγματα, νὰ τὰ μετροῦμεν, νὰ τὰ κανονίζωμεν καὶ ὑπολογίζωμεν καὶ τοῦτο τὸ ἐπιτυγχάνωμεν διὰ τοῦ νοός. Ὁ νοῦς εἶναι ἐκεῖνος ὑπὸ τοῦ

ὁποίου καθοδηγούμενοι κανονίζομεν πότε καὶ πόσον καὶ πῶς
θὰ χρησιμοποιήσωμεν ἢ τοῦτο ἢ ἐκεῖνο ποῦ εἶναι ἀναγκαῖον
διὰ τὴν συντήρησιν τῆς ἐξωτερικῆς ἢ ἐσωτερικῆς ὑπάρξεώς μας.
Ἡ ποικιλία ἀπαιτεῖ τὴν ἐναλλαγὴν καὶ ζητεῖ τοῦτο, διότι τὰ
ἴδια πράγματα, αἱ ἴδιαι εἰκόνες καὶ ἐντυπώσεις, ἅτινας δημιουρ-
γοῦν τὰ ἴδια συναισθήματα, ἅτινα ἀπορροεῖουν ἐκ τῶν ἰδίων
σκέψεων δημιουργοῦν τὸν κόρον καὶ οὗτος τὴν στενοχωρίαν,
ἅτινα ἀπομακρύνουν τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τὴν ὠραίαν ζωὴν. Ὁ
νόμος φωνασκεῖ μὴ μεταχειρισθῆς βίαν οὔτε εἰς τὸν ἑαυτὸν σου
οὔτε εἰς τὸν ἄλλον, καθ' ὅσον ἢ μὲν ἄγει εἰς τὴν κατάχρησιν, ἢ
δὲ εἰς τὴν ἐκμετάλλευσιν τῆς ἠθικῆς ἢ σωματικῆς ἀδυναμίας τοῦ
ἄλλου πρὸς ἐπικάρπωσιν δικαιώματός τινος καὶ ἀμφοτέραι ὁδη-
γοῦσι ἡμᾶς ἐκτὸς τοῦ πλαισίου τῆς τακτικῆς ζωῆς. Ὅταν κα-
ταχρώμεθα τοῦ ἑαυτοῦ μας ἀρχίζομεν νὰ ἀποκτῶμεν νέας συνη-
θείας ἀντικανονικάς, αἵτινες μᾶς ἀπορροφῶσι προσηλοῦσαι τὴν
σκέψιν μας, τὸ συναίσθημά μας σὲ κάτι, ὅπερ ἐκδηλοῦται διὰ
τοῦ πάθους, ὅπερ εἶναι μία φλόξ ποῦ σιγά, σιγά θὰ μεταβάλλῃ
σὲ στάχτι κἄθε τι ὅπου συνιστᾷ τὴν ὑγεία μας καὶ τὴν χαρὰ μας,
αἱ καταχρήσεις θὰ διαστρέψωσι τὸν χαρακτήρα μας, θὰ ἐπισκο-
τίσωσι τὸν νοῦν μας, θὰ ἀμαυρώσωσι τὰ συναισθήματά μας καὶ
θὰ φθείρωσι τὴν ὑγείαν μας. Ὁ ἄνθρωπος τότε ἀρχίζει νὰ χάνῃ
τὴν ἐλευθερίαν του καθίσταται ἔρμαιον ἑνὸς συναισθήματος,
μᾶς σκέψεως ἢ ἐπιθυμίας, ἣν δὲν δύναται νὰ ἀποφύγῃ καὶ πρὸς
ἣν δὲν δύναται νὰ ἀντιταχθῆ ἀπομακρυνόμενος δὲ τῆς φυσιολο-
γικῆς ζωῆς μεταμορφοῦται εἰς ἓν ὄργανον, οὗ τὸ ἐλαττήριον εἶναι
ἡ μονομερῆς ἀποψις, εἰς ἣν προσηλοῦται ἡ ἀνθρωπίνη σκέψις.
Ἡ ἐκτροχίασις αὕτη ὁδηγεῖ εἰς τὸν ἐκφυλισμόν. Ὁ ἐκφυλος εἶνε
δοῦλος, ἀσθενής, ἀνήθικος, ἔχει τὸν νοῦν ἐπισκοτισμένον, τὴν
βαθυτέραν αἴσθησιν ἡμαυρωμένην, δὲν διακρίνει δὲ τὴν ὠραίαν
ζωὴν, διότι ἡ σκέψις, ἣτις δύναται νὰ τὸν ὁδηγήσῃ εἰς ταύτην
εἶναι ἔρμαιον ἑνὸς πάθους, εἰς τὸ ὁποῖον ὅσον προσκολλᾶται τό-
σον καὶ ἀπομακρύνεται ἀπὸ τὰς λοιπὰς ἐκδηλώσεις τῆς βαθυτέ-
ρας καὶ ἀνωτέρας ἐσωτερικότητος, ἣτις περικλείει τὸ ἀφθιτον
κάλλος τῆς ἀληθοῦς ζωῆς. Ὁ ἀλκοολισμὸς, ἡ λαγνεΐα, ἡ αἰθερο-
μανία καὶ χασισοποτία συνιστῶσι τὸν κύκλον τῶν ἐντυπώσεων

τῶν ἐκφύλων, αἵτινες διαρκῶς οὔσαι αἰ ἴδιαι τοὺς πλήττουσι ἀφαιροῦσαι ἀπὸ αὐτοῦς τὴν ἐλευθερίαν, τὴν ποικίλιαν. Ἡ ἀθλία ζωὴ εἰς ἣν εἰσέρχονται ἐγκολπούμενοι τὰ ἐκ ταύτης δεινὰ εἶναι ἢ σπορὰ τῶν καταχρήσεών των, τὸ προῖόν τῶν ἐπικτήτων αὐτῶν ἐλαττωμάτων,

Οἱ ἄνθρωποι ὑπὸ τὴν στέγην τῶν ὑγιῶν ἠθικῶν ἀρχῶν καὶ τοῦ φυσιολογικοῦ νόμου καρποῦνται τῶν ἀγαθῶν τῆς ζωῆς. Αἱ ἠθικαὶ ἀρχαί, αἵτινες ἀπέρρευσαν ἐκ τῆς ὑγιοῦς ἀντιλήψεως, ἦν καθιέρωσε ἡ ζωὴ, ἥτις ἐξετυλίχθη καὶ διεμορφώθη διὰ τῆς πείρας καὶ τῆς ἐπιστημονικῆς ἐρεῦνης ἐπιβάλλουσι τὴν ἐμπιστοσύνην πρὸς τὴν ἱερὰν πατρικὴν ἐστίαν, τὸν σεβασμὸν καὶ τὴν ἀφοσίωσιν πρὸς τοὺς γονεῖς, τὸ εὐγενὲς καὶ μοναδικὸν στήριγμα τοῦ ἀνθρώπου κατὰ τὰ ἔτη τῆς νεανικῆς του ἡλικίας, τὴν φιλίαν, τὴν ἀγνότητα τῶν συναισθημάτων, τὴν εὐγένειαν τῆς ψυχῆς, τὸ μέτρον εἰς τὰς ὑλικὰς ἡδονάς, τὴν διαστάθμισιν τῶν διασκεδάσεων τὴν περιεσκεμμένην ἐργατικότητα, τὴν πίστιν εἰς τὴν εἰλικρίνειαν καὶ τὸν ἔρωτα, τὴν ἐντιμότητα τοῦ χαρακτῆρος, τὴν σταθερότητα εἰς τὰς ἀποφάσεις καὶ τὴν εὐθύτητα τῆς συνειδήσεως. Ὁ πλοῦτος, αἱ καταχρήσεις, τὰ ἐπίκτητα ἐλαττώματα δεσμεύουσι τὴν ἐλευθερίαν τῶν συνειδήσεων ἢ δὲ καταδέσμευσις αὕτη εἶναι ὁ ἴδιος τῆς καταδίκης, ἦν οἱ ἐκφυλοὶ ἐκτίουσι μέχρις οὔτου αὕτη τοὺς ὀδηγήσει εἰς τὴν ἀπελπισίαν, τὸ ἀδιέξοδον, τὸν μαρασμὸν, τὴν αὐτοχειρίασιν.

Ἡ ἀληθινὴ ζωὴ εἶναι ἀπόρροια τῆς εὐγενοῦς δράσεως, ἥτις προέρχεται ἐκ τῆς καλλιέργειας καὶ διατηρήσεως τῶν εὐγενῶν συναισθημάτων, ὑφ' ὧν ἐμφορούμενος ὁ ἄνθρωπος πράττει πάντοτε τὸ ἀγαθὸν ἐπωφελεῖς καθιστάμενος εἰς τοὺς ἄλλους καὶ δυνασάζων τὴν ἐγωπάθειάν του ἀπέναντι ταύτης, ἥς καθίσταται μέτοχος καὶ ἦν ἀναγνωρίζει, ὡς τὸ σύμβολον τῆς ἀνωτέρας δυνάμεως, ὑφ' ἣν στεγάζεται ἡ ἁρμονία τῆς ὠραιότητος καὶ ἡ γαλήνη τῆς χαρᾶς. Ποῦ εἶναι ὅμως ἡ σταθερότης τοῦ ἀνθρώπου ἀπέναντι τῆς ζωῆς ταύτης, τοῦ ἀνθρώπου, οὗ τὰ ἔργα δεικνύουσι πρὸς τὴν ὠραίαν ζωὴν ἀστάθειαν, ἥτις ζωὴ δροσίζει μὲ τὸ γλυκύ της φῶς τοὺς ἀληθεῖς μυσταγωγούς της, ὧν προσευχὴ εἶναι αἱ εὐγενεῖς πράξεις καὶ ὕμνος ἡ ἀγνότης καὶ ὁ ἔρωτος.

Ὁ ἄνθρωπος λέγων, ὅτι ἔχει πίστιν δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν ὠραίαν ζωὴν, ἐφ' ὅσον ἡ πίστις αὐτοῦ οὐδόλως ἐκδηλοῦται, ἐφ' ὅσον δὲν ὑπάρχει ταύτης ὁμοίωμα καὶ ἰδέα σκοπὸς εἰς τὸν ὁποῖον νὰ δύναται νὰ ἀντικατοπτρισθῇ. Διὰ τοῦτο ὁ ἄνθρωπος κατατρίβεται εἰς τὴν ἀνιαρὰν ζωὴν, ἣν ἐδημιούρσεν ἡ νοσηρὰ ψυχοσύνθεσίς του, ἥς ματαίως ζητεῖ νὰ ἀπαλλαγῇ εὐελπιστῶν εἰς ἄλλην ζωὴν, εἰς ἣν νομίζει, ὅτι θὰ μεταβῇ, ὡς ἐὰν αὕτη εἶναι τόπος τις καὶ ὡς σκώληξ θὰ καταβιβρώσκη τὴν γῆν, οὐδέποτε δὲ θὰ δυνηθῇ νὰ ἀνατείνῃ πρὸς τὸν ἥλιον τῆς πραγματικῆς ζωῆς, ἥτις δι' αὐτὸν ἐκλείσει τὸς πύλας, τῆς, τὸ δὲ μορμολύκειον τοῦ ἠθικοῦ θανάτου θὰ παρουσιάσῃται ἔμπροσθέν του καὶ ἡ στυγνὴ μορφή του θὰ τοῦ καθιστᾷ τὴν ζωὴν πένθιμον καὶ φρικώδη, ἡ ἐγωπάθεια καὶ αἱ τύψεις θὰ ἐνσφηνουθοῦν εἰς τὴν καρδίαν του, ἡ ἀγωνία θὰ συσπᾷ καὶ συνταράσῃ τὰς ἡμέρας τῆς γαλήνης του, ὀλόκληρος δὲ ἡ ζωὴ του ὑπερπλήθουσα ἐκ τούτων θὰ τοῦ καθιστᾷ τὸν βίον χάος θανάτου.

Ὁ κόσμος τῆς χαρᾶς ἀναβρῦει ἀπὸ τὴν εἰλικρίνειαν, τὴν ἐντιμότητα, τὴν ἐργασίαν, τὴν ἐγκράτειαν, καὶ ὅλας τὰς ἄλλας ἀρετάς, αἵτινες περικοσμοῦν τὸ στερέωμα τῆς ἀληθινῆς ζωῆς. Ἐφ' ὅσον ὅμως ὁ ἄνθρωπος δὲν καταστήσει θρησκείαν του τὰ ἀγαθὰ ἔργα, δὲν καθιερώσει, ὡς νόμον του τὴν σταθερότητα πρὸς ταῦτα δὲν θεωρήσῃ ὡς ζωὴν του τὴν ἐκ τῆς σταθερότητος ταύτης ψυχικὴν γαλήνην, δὲν ὀνομάσῃ θεόν του τὸ ἀνέφικτον σημεῖον πρὸς ὃ ἡ σταθερότης του αὕτη τὸν ὀδηγεῖ καὶ δὲν ἀποκαλέσῃ προσευχήν του τὸν θαυμασμόν του καὶ τὴν εὐλάβειάν του πρὸς ὅλας τὰς ἐκδηλώσεις τῆς εὐγενοῦς ζωῆς καὶ δὲν κατανοήσῃ, ὅτι οὗτος ἀποτελεῖ ἐν ἔλατῆριον τοῦ ὅλου μηχανισμοῦ τῆς ζωῆς, ὁ ἄνθρωπος οὗτος θὰ εἶναι μακρὰν τῆς ζωῆς, διὰ τὸν ἄνθρωπον τοῦτον ἡ ζωὴ θὰ εἶναι ἀνέφικτον ὄνειρον.

Καὶ τότε ὁ ἄνθρωπος θὰ βαυκαλίζεται ἀπὸ τὸν ὕπνον τῆς ἀναμονῆς μιᾶς Ζωῆς, θὰ ὑπνώττη μέσα εἰς δεισιδαίμονας σκέψεις, αἵτινας ἡ θρησκεία του θὰ τοῦ ὑπαγορεύῃ καὶ θὰ ναρκώνῃ τὸν νοῦν του μὲ τὸ ὅπιον τῶν μαρῶν εἰκασιῶν εἰς αἷς αὕτη θὰ τὸν ὀδηγῇ. Θὰ ἀπιστῇ διηνεκῶς εἰς τὴν εὐγενῆ ζωὴν καὶ τοὺς ὑπερτέρους ἠθικοὺς νόμους αὐτῆς, τὴν πίστιν δὲ αὐτοῦ θὰ προσ-

ηλώνη εἰς δογματικούς θρησκευτικούς τύπους καὶ φανατικὰς δεισιδαίμονας σκέψεις, αἵτινες ἀνακύψασαι ἐκ τῆς ἀμαθείας τοῦ κλήρου ἐθεσπίσθησαν, ὡς ἀρχαὶ τῆς ἐκκλησίας. Θὰ λέγη, ὅτι ἔχει σταθερότητα καὶ ἐμπιστοσύνην, τὰ ἔργα του ὅμως θὰ ὑποδηλώσι τὴν μᾶλλον ἐκτροπὸν ἀστάθειαν ἀπέναντι τῶν ἠθικῶν ἀρχῶν, τῶν διδασμάτων τῆς ἱστορίας καὶ τῶν νόμων τοῦ ὀρθῶς διανοεῖσθαι, ὧν ἡ τήρησις ἐξασφαλίζει τὴν ἀληθινὴν ζωὴν καὶ θὰ προσθέτη, ὅτι πιστεύη εἰς Θεόν, ἐὰν ὅμως κρίνη τις ἐκ τῶν ἔργων του περὶ τοῦ Θεοῦ του, θὰ ἴδῃ, ὅτι Θεός του εἶναι ἡ ἀμάθεια καὶ αἱ ἐξ αὐτῆς προλήψεις καὶ δεισιδαιμονίαι. Ἡ πίστις εἰς τὰ ἀγαθὰ ἔργα ἤθελε ἀνακαινίσει μίαν νέαν δρᾶσιν πλήρη εὐγενοῦς ἀνταγωνισμοῦ ὁ δὲ κόσμος τοῦ ἐγωῖσμοῦ, τοῦ ψεύδους, τῶν καταχρήσεων, τῶν προλήψεων καὶ τῶν ταλαιπωριῶν ἤθελε καταρρεύσῃ, ἵνα ἀνατείλῃ ἡ ἡμέρα ἐνὸς νέου κόσμου ἐμπεπλησμένου ζωοποιοῦ δράσεως ἐξ ἧς θὰ ἀνεπέμποντο δέσμαι πυκνοῦ φωτὸς ἐπαυξούσης εὐδαιμονίας ἐν τῷ ἀτέρμονι ὠκεανῷ τῆς ἀνεξαντλήτου ζωῆς.

Ὁ ἄνθρωπος ἐπανερχόμενος εἰς τὴν ἀγνότητα τῆς παιδικῆς ἡλικίας ἀναπλάσσεται ἠθικῶς. Τὸ ἱερώτερον σύμβολον, ἡ γλυκύτερα ἀνάμνησις, ἡ εὐγενεστέρα ἀναπόλησις τοῦ ἀνθρωπίνου βίου ἀντικατοπτρίζεται μέσα εἰς τὰς ἀνυποκρίτους ἡμέρας τῆς νεαρᾶς ἡλικίας. Τί ἀγνότερον, τί ὠραιότερον, τί πλεον ἐπίχαρι ἀπὸ τὰς ἐντυπώσεις τῆς γαληνιώσης ἐκείνης ψυχῆς; Ἀπὸ τὴν ἀφέλειαν καὶ ἀγαθότητα τῆς ἀκάκου παιδικῆς ψυχῆς ἀναβρῦει ἡ ἀληθινῆς χαρὰ, τῆς ὁποίας αἱ λάμπεις χύνουν τὸ ὠραῖόν των φῶς καὶ περιλούουν τὰς ἐκτάσεις τῆς ψυχῆς ἐκείνης, ἐν ἧ ἔξωραίζεται ἡ εἰκὼν τῆς πραγματικῆς εὐτυχίας.

Τίς θὰ ἠδύνατο νὰ ἀρνηθῇ, ὅτι ἡ εὐτυχία ἐκείνη εἶναι τὸ ἀνάβλυσμα τῆς λευκότητος τῆς ἀμολύντου ἐκείνης ψυχῆς, τῆς δροσερότητος μὲ τὴν ὁποίαν περιλούεται τὸ παρθένον αὐτῆς ἄρωμα, τοῦ κάλλους μὲ τὸ ὁποῖον περιβάλλεται τὸ ἄσπιλον τῆς ἀγνότητος αὐτῆς; Τίς θὰ ἠδύνατο νὰ μείνῃ ἀσυγκίνητος καὶ ψυχρὸς ἀπέναντι τῆς ἀπομακρυνθείσης ἐκείνης χαρᾶς, τῆς σβεσθείσης ἐκείνης εὐδαιμονίας, τῆς ἐκπνευσάσης ἐκείνης λαμπάδος, τῆς ὁποίας τὸ χρυσίζον φῶς μὲ τόσην χάριτα περιέστειλε τὰς ἀκτίνας

του μέσα εις τὰ ἔγκατα τῆς ψυχῆς; Σὺ ὄντως εἶσαι ἡ ὑπερτάτη χαρά, ἣτις κλείεις μέσα σου τὴν ἡδονήν, τὴν ὁποίαν δὲν δύναται νὰ εὔρη τις, οὔτε μέσα εἰς τὸ χρῆμα, οὔτε εἰς τὴν ἐξ αὐτοῦ εὐμάρειαν, οὔτε εἰς τὰ ἐξ αὐτοῦ προτερήματα. Σὺ εἶσαι ἡ χαρά, ἣτις γεμίζεις τὴν ψυχὴν καὶ τὴν ζωογονεῖς, τῆς δίδεις δύναμι, εὐρωστία, τὴν καθιστᾷς διαυγῆ καὶ ὡραία, τὴν ὑπερπληροῖς χάριτας, τὴν ἐμφανίζεις εὐφρόσυνον καὶ τὴν διευρύνεις καὶ ἀνυψώνεις, ἐνῶ σὺ χαρὰ τοῦ χρήματος χύνεις τὰς λάμπεις σου, αἵτινες, ὅταν σβύσουν, ἀφίνουν καύματα, ἅτινα φθείρουν τὴν ὡραιότητα καὶ τὴν δύναμι τῆς ψυχῆς.

Γιατὶ σὺ εὐτυχία νὰ φεύγῃς τόσο γρήγορα; Γιατὶ σὺ σεμνὴ μορφή τῆς εὐειδοῦς χαρᾶς νὰ ἀφίπτασαι τόσον ταχέως; "Ὁ ἄνθρωπε σὺ εἶσαι ὁ ὑπαίτιος τῆς κατακρημνίσεως τοῦ ὡραίου ἐκείνου κόσμου τὸν ὁποῖον ἐγκλείεις μέσα σου, σὺ σβύνεις τὴν ἀντικατόπτρισιν τῆς χαρᾶς ἐκείνης, ξερορίζονεις τὴν ἀνυποκρισίαν, τὴν εὐθύτητα, τὸν εἰλικρινῆ ἔρωτα πρὸς ὅ,τι ὡραῖον ἢ ἀληθινὴ ζωὴ παρουσιάζει, τὴν εὐγενῆ ἀγνότητα, τὴν ἱερὰν ἀνεπιληψιμότητα καὶ μαζὺ μὲ αὐτὰ συναρπάζεις καὶ τὸν βλαστὸν τῆς ἐξ αὐτῶν χαρᾶς. Σὺ εἶσαι, ὅστις μὴ ἔχων σταθερὰν τὴν πεποίθησιν, ὅτι τῆς εὐτυχίας ταύτης μεγαλυτέρα δὲν ὑπάρχει βεβηλώνεις καὶ μολύνεις, ὅ,τι ἱερώτερον ἐγκρύπτεις μέσα σου καὶ τρέχεις νὰ ἀναζητήσης ἄλλην χαρὰν ἐγκύπτων μέσα εἰς τὴν ἀνομίαν, τὴν βδελυγμίαν, τὴν κακοήθειαν, τὸν ἐγωϊσμόν. "Ἴδε, ὦ ἄνθρωπε, τὴν μορφήν τοῦ ἀκάκου παιδίου, ὅπερ περιβάλλει μὲ τὸ ἀφελὲς γλυκὺ του μεϊδίαμα, ὅ,τι πέριξ του ἀτενίζει, τὸ ὁποῖον εἶναι ἀνίκανον νὰ βεβηλώσῃ, ἀνίκανον νὰ βλάψῃ καὶ τοῦ ὁποίου ἡ ψυχὴ δὲν ἔχει τίποτε ἄλλο μέσα παρὰ τὸν πόνον καὶ τὴν ἀγάπην καὶ ὅπερ διαισθάνεται τὸ πενιχρὸν τῆς ἀξίας του, τῆς σμικρότητός του, πρὸς τοῦτο ἀτενίζων ἐγκολπώσου τὰς διαθέσεις του, τὰ συναισθήματά του, τὴν αἰδῶ του τὴν ταπεινοφροσύνην του, τὸν θαυμασμόν του πρὸς τὰς ἐκδηλώσεις τῆς ἐκτὸς αὐτοῦ ζωῆς καὶ τότε καὶ σὺ θὰ ἀπαλλαγῇς ἀπὸ τὴν ἀγωνίαν, θὰ ἀποτινάξῃς τὸ βάρος τῆς ἀνίας, ἡ ὁποία σὲ κατατρώγει καὶ θὰ ἀπαλλαγῇς ἀπὸ τὰ δεινά, ἅτινα ἐκπηδοῦν ἐκ τοῦ χαμερποῦς συμφέροντος εἰς ὃ ἔχεις προσηλωμένην τὴν σκέψιν καὶ ἅτινα σοῦ ἐπισκοτίζουν τὴν ἐσωτερικότητα καὶ ἀφαιροῦν ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμούς σου τὴν εἰκόνα τῆς ὡραίας ζωῆς, τὴν ἁρμονίαν τῆς ἀληθινῆς εὐδαιμονίας

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Ἡ πολιτειακὴ βούλησις ὑπὸ τὰς πολλαπλὰς αὐτῆς ἐκδηλώσεις, αἵτινες ἐμφανίζουσι τὴν ἐνέργειαν αὐτῆς ὑπὸ διαφόρους μορφὰς καὶ λειτουργίας τείνει εἰς τὴν ἐξυπηρέτησιν τῆς ἠθικῆς ἀνάγκης τῆς ῥυθμίσεως τῶν σχέσεων τῶν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν αὐτῆς ὑπαγομένων ἀτόμων. Ἡ δικαιοσύνη ἐφαρμόζουσα τὰς ὑπὸ τῆς νομοθετικῆς καὶ διοικητικῆς λειτουργίας τιθεμένας ἀρχὰς ἀποτελεῖ τὸ ἔρεισμα τῆς πολιτειακῆς ὀργανώσεως ἑνὸς ὄγκου ἀνθρώπων, οὓς συνδέσθαι κοινὰ γνωρίσματα καὶ ἐνοῦσι ὁμοιόμορφοι χαρακτῆρες ἠθικοὶ καὶ φυσικοί. Ἡ δικαιοσύνη, ὅταν εὐρίσκεται εἰς τὸ ὕψος τῆς περιοπῆς τῆς χωρὶς μηδεμίαν ἐπίδρασιν νὰ ἀσκῆ ἐπ' αὐτῆς τὸ πνεῦμα τῆς προκαταλήψεως καὶ ἐκδικητικότητος, τότε ἤθελε καταστῆ ἱκανὴ νὰ ἀποδώσῃ τὸ δίκαιον εἰς τοὺς κατεργαζομένους τὸ ἀγαθόν, ἐξασφαλίζουσα τὴν ἡσυχίαν εἰς τοὺς ἐντίμους καὶ σώφρονας πολίτας. Ἀλλὰ πρὸς τοῦτο πρέπει νὰ τυγχάνῃ τῆς ἀναγκαιούσης συμβολῆς ἐκ μέρους τοῦ συνόλου τῶν πολιτῶν, ὧν εἰς ἕκαστος πρέπει νὰ μὴ παραβλέπῃ πᾶσαν ἐπ' αὐτοῦ ἀντανακλῶσαν ἀδικίαν, ἀλλὰ προθύμως νὰ ἐπισπεύδῃ, ὅπως καταγγέλλῃ πᾶσαν παρανομίαν εἰς ἐκείνους, οἵτινες εἶναι ἐντεταλμένοι νὰ ἐπαγρυπνῶσι διὰ τὴν ἡσυχίαν καὶ τὸ δίκαιον τῶν ἀγαθῶν πολιτῶν.

Καὶ τώρα ἄς ἔλθῃ ἀρωγὸς ὁ νοῦς διὰ νὰ συλλάβῃ τὴν εἰκόνα, ἣν ἤθελε δημιουργήσῃ ἡ φαντασία, ἄς περιλάβῃ οὗτος τὴν εἰκόνα μιᾶς πολιτείας, ἣς πᾶσα ἀνομία καὶ παρεκτροπὴ ἐξαγγέλλεται εἰς τὴν συνείδησιν τῆς ἐξουσίας, ἣτις ἐπισπεύδει, ὅπως διασταθμίσῃ τὴν τιμωρίαν, τὸ δίκαιον ἀπονέμουσα εἰς τοὺς ἀδικουμένους, ὧν ἡ ἡσυχία πλήττεται ὑπὸ τῶν παρεκτροπομένων διεφθαρμένων κοινωνικῶν στοιχείων, ἅτινα ὑποδηλοῦσιν ἀσέβειαν πρὸς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἀγαθοῦ, πρὸς τὴν ἰερότητα τῆς ἐλευθερίας, ὕβριν ἀπέναντι τοῦ καθήκοντος καὶ τῆς νομιμότητος. Καὶ ἐρωτῶ ἤδη, εἰ μὴ μία τοιαύτη δικαιοσύνη ἀπονεμομένη ἐκ μέρους τῶν λειτουργῶν ταύτης καὶ μία τοιαύτη ἀντίληψις συνέχουσα τοὺς πολιτικῶς ὀργανωμένους λαοὺς ὑπῆρχε ἤθελε ἐξασφαλισθῆ ἢ οὐ ἡ ἡσυχία εἰς ἐκεῖ-

νους, οἵτινες σέβονται τοὺς νόμους καὶ τὸ δίκαιον καὶ τούτου ἐπιτευχθέντος ποῖος θὰ ἡρνεῖτο, ὅτι δὲν θὰ ἐπηκολούθει ἡ ἁρμονικὴ συμβίωσις, ἡ εὐτυχία ; Ἡ φαντασία τώρα ἄς ἐμφανίσῃ τὴν ὑπαρξίν της, ἵνα διαγράψῃ τὰ ὅρια ἐνὸς κόσμου, ὅστις διέπεται ἀπὸ τὸ ἀγαθοποιὸν πνεῦμα τῆς δικαιοσύνης ἐθνῶν ἀμοιβαίως ὑποστηριζομένων, ὧν αἱ διαφοραὶ ἐπιλύονται διὰ κοινοῦ διεθνοῦς δικαστηρίου πίπτοντος ἀδιακρίτως τοῦ πελέκεως τῆς θέμιδος ἐπὶ παντὸς ζητοῦντος τὴν διατάραξιν τῆς ὁμαλῆς διαβιώσεως, τὴν ἀνατροπὴν τῆς εἰρήνης, εἴτε οὗτος ἀντιπροσωπεύει προσωπικότητά τινά, εἴτε ἔθνος, δικαστηρίου, ὅπερ νὰ προασπίσῃ τὴν καθολικὴν εὐνομίαν καὶ τὴν παγκόσμιον τάξιν, τοὺς διττοὺς αὐτοὺς χαρακτῆρας εἰρηνικῆς ἀναβιώσεως. Καὶ τούτου ἐνσαρκουμένου εἰς τὴν πραγματικότητα, τοιούτου δὲ ὄντος τοῦ πνεύματος συνησπισμένων ἐθνῶν καὶ συνεχομένων διὰ τῆς καλῆς πίστεως ἔθνοτήτων, ὄντος ὑπεράνω πάσης βλέψεως καὶ πάσης φιλοδοξίας τοῦ διεθνοῦς νόμου ἀφεύκτως θὰ ἐξησφαλίζετο ἡ εἰρήνη καὶ ἡ ἡσυχία μονομερῶς τῶν ἀτόμων καὶ γενικῶς τῶν ἐθνῶν πληττομένης πάσης τάσεως πρὸς ἀνατροπὴν τῆς εἰρήνης τῆς μονομεροῦς ἢ γενικῆς τῶν ἐθνοτήτων. Ἐξασφαλιζομένης δὲ τῆς εἰρήνης τοῦ κόσμου τί ἄλλο ἤθελε ἐπιζητήσῃ οὗτος ἀγαθὸν πολυτιμώτερον καὶ ὑπέριτερον, ἐφ' ὅσον διὰ τούτου ἤθελε ριζωθῆ ἡ εὐτυχία εἰς τὴν καρδίαν τοῦ κόσμου ἐξ ἧς τὰ ἔθνη ἤθελον δρέψῃ δαψιλεῖς καρπούς ;

Ἐργασθῶμεν λοιπὸν πρὸς συνασπισμὸν τῶν ἐθνοτήτων ἐκείνων, αἵτινες ἔβρισαν ὑπεράνω παντὸς τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸν νόμον, συσφίξωμεν διὰ τοῦ ἀδιασπάστου κλοιοῦ ἀμοιβαίας πίστεως καὶ συνεργασίας τὰς σχέσεις αὐτῶν, ἄς ἐνώσωμεν τὰς προσπάθειάς μας ὑπὲρ τῆς ἀναβιώσεως τῆς εὐημερίας τοῦ κόσμου. Τὸν σκοπὸν τοῦτον ἐγκολπούμενοι καὶ πρὸς τὴν ἰδέαν ταύτην πιστεύοντες καὶ μετὰ σταθερότητος ἀτενίζοντες, ἄς καταπολεμήσωμεν τὰς ἀνατρεπτικὰς τάσεις μὲ τὴν πεποίθησιν, ὅτι ἡ σημερινὴ μορφή τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων οὕσα ἀπόρροια ἐργασίας καὶ προσπάθειῶν παρελθουσῶν γενεῶν παρουσιάζει μὲν ἀτελείας, οὐχὶ ὅμως καὶ παντελῆ ἔλλειψιν ὠραιότητος καὶ πλεονεκτηματικότητος. Δὲν δυνάμεθα νὰ δεχθῶμεν, ὅτι ὅλοι ἐκεῖνοι, οἵτινες εἶναι οἱ σκα-

πανείς, οἱ διανοίξαντες τὴν πορείαν τοῦ κόσμου, ἣτις ὠδήγησε τὴν ἀνθρωπότητα εἰς τὴν σημερινὴν τῆς μορφῆν, ὅτι ὅλοι ἐνεπνέοντο ἀπὸ τὴν ἀγρίαν καὶ ἀπάνθρωπον διάθεσιν τῆς ἐπισωρεύσεως ἀτελειῶν καὶ ἀθλιότητων ἐπὶ τῶν ὤμων τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς, ὅτι οὐδεὶς ἐνεπνέετο ἀπὸ τὸ εὐγενὲς συναίσθημα τῆς βελτιώσεως ταύτης, οὐδεὶς ἐπέδρασεν ἐκπολιτιστικῶς ἐπ' αὐτῆς ἢ προσέφερε τι ἐπωφελῶς ἐπενεργῆσαν ἐπὶ τῆς πνευματικῆς καὶ ἠθικῆς ζωῆς τοῦ κόσμου, πᾶν δέ, ὅπερ συνετελέσθη τῇ καταβολῇ ἀγῶνων, ἐργασίας, μελέτης, πείρας, ὅτι εἶναι ἀχρηστον.

Εἴμεθα ἀτελεῖς, ἃς περικόψωμεν τὰ πτερὰ τῆς φαντασίας, αἵτινα μᾶς ὀδηγοῦν εἰς ἓνα ὄνειρώδη κόσμον, ὅπου ἡ γαλήνη καὶ ἡ ἁρμονία βασιλεύουν καὶ ἃς κατέλθωμεν εἰς τὴν πραγματικότητα, ἣτις μᾶς περιβάλλει, ἃς στρέψωμεν τοὺς ὀφθαλμοὺς μας εἰς τὰ ἀνθρώπινα πράγματα, ἃς ἴδωμεν τὰς ἀτελείας των καὶ ἃς σκεφθῶμεν, ὅτι ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἀτέλοῦς πραγματικότητος καὶ ἡμεῖς εἴμεθα τοιοῦτοι, ἐφ' ὅσον ταύτης ἀποτελοῦμεν πολλοστημόριον. Τὰ ἀνθρώπινα ἔργα ὄντα δημιούργημα πεπερασμένων ὑπάρξεων δὲν ἔφθασαν εἰς τὸ ὕψος τῆς ἁρμονίας καὶ τελειότητος τῆς φύσεως, τοῦ ἔργου ἀνωτέρας συνειδήσεως, ἐξ ἧς ἠντλήσαμεν τὴν ψυχικὴν καὶ πνευματικὴν ζωὴν μας, τὴν πηγὴν ταύτην παντὸς ἔργου ἀξίου θαυμασμοῦ καὶ λατρείας τῆς μεγάλης καὶ πρώτης μητρὸς γῆς. Ὁ ἄνθρωπος τοιοῦτος ὢν πρέπει νὰ ἐπιλαμβάνηται τῆς γενικῆς χαρᾶς καὶ τῶν γενικῶν δοκιμασιῶν, αἵτινες δονοῦν τὴν καρδίαν τῶν συνολικῶν μαζῶν εἰς κρίσιμους περιστάσεις. Ὁ ἄνθρωπος, ὅταν τὸ ρεῦμα τῆς συμφορᾶς, τῆς ὀδύνης, τῆς ταλαιπωρίας, τῆς κρίσεως συναρπάξῃ τὸ πλεῖστον τῶν ἀνθρώπων εἶναι φυσικῶς καὶ ἠθικῶς ἀδύνατον νὰ ἀντιοιῆ. Πῶς εἶναι δυνατὸν, ὅταν ἐκρηγνύωνται τὰ μεγάλα ἠφαιστεία, ἠφαιστεία τοῦ ἀνθρωπίνου ψυχικοῦ μένους, λαίλαπες πνευματικῆς ἐκρήξεως νὰ μὴ συναρπασθῶσι ἅπαντες ἀπὸ τὴν δίνην καὶ τὸν στρόβιλον τῆς φλεγμονῆς τοῦ ἐγκοσμίου σειсмоῦ; Ἀτελεῖς ὄντες ὅλοι καὶ ὁμοίτυποι μὲ τοὺς λοιπούς, ἃς μὴ ἀνθιστάμεθα εἰς τὸν ῥοῦν τῶν κρίσιμων στιγμῶν, αἵτινες εἶναι ἀπόρροια τῆς σφαλερᾶς παρελθούσης ἐξελίξεως τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων, ἃς μὴ προσπαθῶμεν νὰ ἀποφύγωμεν τὴν ὀρμητικὴν φορὰν τοῦ

χειμάρρου τῶν δεινῶν καὶ δοκιμασιῶν εἰς ἃς μᾶς ὤθουν αἱ δυσχερεῖς καὶ ἐξαίρετοι περιστάσεις, αἵτινες ἐξεπήγασαν ἐκ παρελθόντων σφαλμάτων καὶ ἐν αἷς ἠθέλομεν ἀναβαπτισθῆ, καὶ ἐξέλθει μὲ τὴν σφραγίδα τῆς ἠθικῆς ἀποκαταστάσεως ἐνισχυόμενοι δὲ ψυχικῶς καὶ πνευματικῶς ἠθέλομεν καταστῆ ἱκανοὶ εἰς τὴν συμβολὴν τῆς συνεχίσεως τῆς ἐκπολιτιστικῆς κινήσεως.

Τὸ ἀγαθὸν ἀποτυποῦται εἰς τοὺς ἀνθρώπους χωρὶς νὰ κάμνη διάκρισιν ἐθνικότητος, φυλῆς, θρησκείας. Οἱ ἐνστικτῶς ὤθούμενοι εἰς τὰς ἀγαθὰς πράξεις εἶναι οἱ μύσται μιᾶς ἰδιαζούσης θρησκείας καὶ Ἰδανικῆς Πατρίδος, ἣτις ἐνυποκρύπτεται εἰς τὴν συνείδησιν τῶν εὐγενῶν ἔργων. Ἡ Πατρίς αὕτη εἶναι ἀφανής, κατ' οὐσίαν ὅμως εἶναι ἡ Πατρίς εἰς τὴν ὁποίαν βασιλεύει ἡ πνοὴ τῆς γαλήνης καὶ ἐν ἣ ἔξανεμίζεται ἡ δρόσος τῆς ἀρετῆς. Καὶ ἡ θρησκεία αὕτη εἶναι ἡ ἰδεωδεστέρα καὶ εὐγενεστέρα ὅλων τῶν θρησκευμάτων, καθ' ὅσον οἱ ὄπαδοὶ αὐτῆς ἀπαρεγκλίτως βαδίζουσι τὸν δρόμον τῆς ἀρετῆς φέροντες τὴν σφραγίδα τῆς ἀνυποκρισίας, ἀγαθότητος καὶ ἀγνότητος, ἣτις χαρακτηρίζει ἕκαστον τούτων βῆμα, εἶναι δὲ ἡ μᾶλλον ἐνθους καθ' ὅσον εἶναι θρησκεία κατ' οὐσίαν πνευματικὴ καὶ οὐχὶ δογματικὴ. Ὁ χαρακτήρ αὐτῆς εἶναι ἡ πεποίθις τῆς ἐπιβραβεύσεως τῆς ἀρετῆς, τὴν ὁποίαν οὐδεὶς τύπος καὶ οὐδεμία ὑποκρισία ἐπισκιάζει. Οἱ ἀκόλουθοι τῆς θρησκείας ταύτης δὲν ἀνήκουσι εἰς ὠρισμένην ἐθνότητα, ἀλλ' ὀλοκληρωτικῶς εἶναι ἀφωσιωμένοι εἰς τὴν κατ' οὐσίαν ἀρετήν, εἰς τὴν ἀκραιφνῶς ὑγιᾶ συνείδησιν τοῦ ἀγαθοῦ, ὅπερ συνίσταται ἀπὸ ἓνα τακτικὸν καὶ φυσιολογικὸν βίον, ὅστις εἶναι σύμφωνος μὲ τὸν Νόμον, ὅστις διέπει τὴν ὠραίαν ζωὴν καὶ ρυθμίζει τὰς ἠθικὰς καὶ φυσιολογικὰς συνθήκας ἐντὸς τῶν ὁποίων λειτουργεῖ αὕτη, ἣτις πηγάζει ἀπὸ τὸ ἀγαθόν, τὸ ὑπέρτερον καὶ βαθύτερον συμφέρον. Ὅρια δὲν περιορίζουσι, οὔτε τὰ συναισθήματά των, οὔτε τὰς κινήσεις των, οὔτε τὴν ἐξέλιξιν τῆς ζωῆς των, οὔτε τὰς σκέψεις των, εἰς τὸ βάθος δὲ τῆς συνειδήσεώς των ἐνυπάρχει ἡ πραγματικὴ καὶ ἀσβεστος χαρὰ, ἣτις ἀνυποκρίτως ἐκδηλοῦται διὰ τοῦ προσώπου των, ὑποφώσκουσα εἰς τοὺς ὀφθαλμούς των, εἰς τὴν ἐκφρασίαν των, εἰς τὴν φωτεινότητα τῆς εὐγενοῦς μορφῆς των.

Ἄνθρωποι, ἄνθρωποι ἠθέλον ἀναφωνήσει, χρειάζεται λοιπὸν σοφία διὰ νὰ διίδητε, ὅτι οὐδεμίαν σχέσιν ἔχει ἡ ἠθικὴ μὲ τὸν πολιτισμόν; Ὁ πολιτισμὸς ζητεῖ νὰ διαποικίλλῃ καὶ ἐξωραΐσῃ τὴν ζωὴν, ἀλλὰ πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ ζήσῃ τις εὐτυχῆς, ὅταν δὲν γνωρίζῃ πῶς πρέπει νὰ ἐπικαρπωθῇ τὰς ὠραιότητας, τὰ θέλγητρα αὐτῆς; Ἡ τακτικὴ ζωὴ, ἡ ρυθμίστρια δύναμις ταύτης, ἡ εὐγενὴς συνείδησις, ὁ Νομοθέτης, τὸ ὑπέρτατον ὄν τῶν σιδηρῶν νόμων τῆς ἠθικῆς καὶ τῆς ἐνοργάνου ὕλης, ὁ ταξιθέτης οὗτος τῆς ἁρμονίας τῆς ὠραιότητος τῆς ζωῆς, αὐτὸς εἶναι ἡ δύναμις καὶ τὸ ἐπιστέγασμα τῆς ψυχικῆς φωτεινότητος ὑπὸ τὴν ὁποίαν εὐρίσκει τις τὴν ὑπερτάτην τροφὴν τῆς γαλήνης καὶ τῆς ἀληθοῦς χαρᾶς. Αὐτὸς εἶναι ὁ ἐνστίκτως ὠθῶν καὶ παρέλκων πρὸς τὸ ἀγαθὸν τοὺς πιστοὺς του, οἵτινες διὰ τῆς ἀκλονήτου πίστεως πρὸς τὰς ὑγιεῖς ἠθικὰς ἀρχάς, αἵτινες εὐρίσκονται ὑπεράνω παντὸς θρησκευτικοῦ δογματισμοῦ ἐξασφαλίζουν τὴν σταθερότητα ἐπὶ τὸν δρόμον τῆς ἀρετῆς, ἣτις εἶναι ἡ θρησκευτικῶν ἐκ τῆς ὁποίας ἀρῶνται σθένος καὶ δύναμιν, θάλλος καὶ ζωὴν.

Ὁ ἀνθρώπινος νοῦς ἐξελίσσεται. Ἡ ἠθικὴ ὁμῶς εἶναι μία. Ὁ νοῦς ἀνακαλύπτει, διανοίγει ὁδοὺς, ἐξευρίσκει μέσα, διευθύνει, καθοδηγεῖ, διαφωτίζει, ἐναλλάσσει, ἡ ἠθικὴ ὁμῶς μένει ἀμείωτος καὶ πάντοτε ἡ αὐτὴ. Ὁ ἀνθρώπινος βίος ὑφίσταται τροπὰς, ἡ ἠθικὴ ὁμῶς ἀποψις τῶν ἀνθρωπίνων πάντοτε παρουσιάζει τὰς ἰδίας ὄψεις. Ὑπάρχουν πάντοτε καὶ πανταχοῦ αἱ πλάναι, ἡ ἐκμετάλλευσις, ἡ ἀρετὴ, ὁ μαργαρίτης οὗτος τῆς σπινθηροβολούσης ὠραίας ζωῆς καὶ θὰ ἐξακολουθοῦν νὰ ὑπάρχουν, καθ' ὅσον τὰ ὅρια ἐντὸς τῶν ὁποίων ἡ ἀνθρωπίνη σκέψις περικλείεται δὲν ἐπιτρέπουν τὴν καθολικὴν καὶ πλήρη ἀποτροπὴν τῆς πλάνης. Ἐφ' ὅσον δὲ εἶναι ἠθικῶς καὶ φυσικῶς ἀδύνατος ἡ ἀπότευξις αὕτη ἀναντίρρητον καὶ κατάδηλον καθίσταται τὸ ἀνέφικτον τῆς παρεμποδίσεως τῶν ἀνυπερβλήτων δυσχερειῶν, αἵτινες εἶναι ἡ ἀφετηρία τῶν ἀπόψεων, ὑφ' ἃς ἐμφανίζεται ἡ ἠθικὴ κατάστασις τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς.

Ὁ κόσμος ἐπομένως θὰ παρουσιάζῃ πάντοτε τὰς ἰδίας ὄψεις καὶ ἀπόψεις, τὴν αὐτὴν ἠθικὴν μορφήν ἐμπεπλησμένος μὲ τὰς

αὐτὰς ἀρετὰς καὶ κακίας. Οὕτω ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ ζωῇ θὰ ἐν-
υπάρχει ὁ ἐγωϊσμός, ἡ ἐκμετάλλευσις, ἡ φιληδονία, ἡ συκοφαν-
τία, τὸ ψεῦδος, ἡ ἀπάτη, ἡ ἀδικία, ἡ προδοσία, ἡ βεβήλωσις, ἡ
θρησκομανία, ὁ φανατισμός, ἡ σεμνοτυφία, ἡ ἐγκληματικότητα,
αἱ ἀσθενεῖαι, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ ἀθωότης, ἡ ἀφέλεια, ἡ ἀπλότης,
ἡ μετριοπάθεια, ἡ ἀνυποκρισία, ἡ ἀγάπη, ἡ τάξις, ἡ ὠραιότης,
ἡ ὑγεία!

Μέσα εἰς ὅλα αὐτὰ ὑπάρχει ὁ ἀπαστρέπτων ἥλιος τῆς ἀρε-
τῆς, τοῦ ὁποίου τὸ γαλήνιον, πλούσιον γλυκὺ καὶ καθαρὸν φῶς
διήκει διὰ πάντων. Τὸν ἥλιον τοῦτον μὴ τὸν ἀναζητήσητε εἰς
ὠρισμένην ἐθνότητα, φυλὴν ἢ θρησκεῦμα, ὁ ἥλιος οὗτος κοσμεῖ
τὸ στερέωμα τῆς ἀνυποκρίτου καθαρᾶς συνειδήσεως, ἥτις Πα-
τρίδα ἔχει τὰ ἀγαθὰ ἔργα, Πατέρα, δὲ τὸν δημιουργὸν τοῦ νό-
μου, ὅστις ρυθμίζει τὴν εὐγενῆ ζωὴν.

Σιτῆτε, ὦ ὠραῖοι σταθεροί, ὁ ἥλιος τῆς ἀρετῆς εὐρίσκεται ἐν
τῷ μέσῳ τῆς τρικυμίας τῶν ἀνθρωπίνων.

Τ Ε Λ Ο Σ